

Μιράντα Ξαφά Senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) - μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

2021: Αναπτυξιακές προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας

Η χώρα έχει μπροστά της μία δεκαετία μέχρι το 2032 για να βάλει τα δημοσιονομικά μεγέθη σε βιώσιμη τροχιά για να μην ξαναβρεθούμε στη θέση που ήμασταν την περασμένη δεκαετία,

04/01/2021, Huffingtonpost.gr

LOUISA GOULIAMAKI VIA GETTY IMAGES

Ύστερα από μία δεκαετία κρίσης χρέους και μνημονίων, η κυβέρνηση βρέθηκε αντιμέτωπη με τη διπλή -υγειονομική και οικονομική- κρίση του κορωνοϊού το 2020. Το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 10%, όσο και στην κορύφωση της κρίσης χρέους το 2011. Τα μέτρα στήριξης της οικονομίας και η συνακόλουθη πρωτοφανής δημοσιονομική επέκταση εκτίναξαν το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης στο 10% του ΑΕΠ, μετά την επίτευξη μικρών πλεονασμάτων τα προηγούμενα τρία χρόνια. Στα τέλη του 2020 το πραγματικό ΑΕΠ βρίσκεται 31% κάτω από το επίπεδο του 2009, η ανεργία πάνω από το 16% παρά τα μέτρα στήριξης, και το χρέος στο υψηλότερο

επίπεδο που καταγράφηκε ποτέ, τόσο ως απόλυτο μέγεθος όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ (210%). **Οι περισσότερες εκτιμήσεις τοποθετούν το ρυθμό ανάπτυξης γύρω στο 5% το 2021, με το ΑΕΠ να ανακάμπτει στο επίπεδο του 2019 το νωρίτερο το 2022.**

Η προσωρινή άρση των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ για την αντιμετώπιση της πανδημίας δεν αναιρεί την ανάγκη διατήρησης της βιωσιμότητας του χρέους μεσοπρόθεσμα, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο νέου μνημονίου. Η πρόταση ΣΥΡΙΖΑ για μεγαλύτερη, πιο εμπροσθοβαρή δημοσιονομική στήριξη επιχειρήσεων και νοικοκυριών «ώστε να αυξηθεί το ΑΕΠ» είναι εντελώς **ανεδαφική**, δεδομένου ότι η συνολική ζήτηση στην Ελλάδα καλύπτεται κατά 38% από εισαγωγές.

Μόνη ελπίδα για ανάκαμψη σε μια περίοδο απαραίτητης δημοσιονομικής εξυγίανσης είναι η **ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα**, η οποία με τη σειρά της προϋποθέτει την **εξυγίανση των ελληνικών τραπεζών με μείωση των κόκκινων δανείων και την πρόοδο στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.** Η «θεωρεία του ελατηρίου» που πρέσβευε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ μετά την ύφεση του 2015-6 που ίδια προκάλεσε δεν επιβεβαιώθηκε στην πράξη. Για να εξασφαλίσει η Ελλάδα βιώσιμη ανάπτυξη χρειάζονται βαθιές τομές για να ξεπεραστούν τα μεγάλα διαχρονικά προβλήματα και αγκυλώσεις που εμποδίζουν την αναπτυξιακή τροχιά.

Η έκθεση Πισσαρίδη προσφέρει ένα όραμα για μία ανοικτή, σύγχρονη και σταθερά αναπτυσσόμενη Ελληνική οικονομία, όπου τα οφέλη της ανάπτυξης μοιράζονται δίκαια στην κοινωνία. Παραθέτει μία σειρά από δείκτες όπου η Ελλάδα κατατάσσεται χαμηλά διεθνώς και περιλαμβάνει δέσμη προτάσεων για το άλμα που χρειάζεται να κάνει η ελληνική οικονομία για να συγκλίνει με τους Ευρωπαϊκούς μέσους όρους σε ανταγωνιστικότητα και φερεγγυότητα. Τονίζει την ανάγκη μεταρρυθμίσεων σε πολλά μέτωπα: συντάξεις, φορολογία, εκπαίδευση, δικαιοσύνη, δημόσια διοίκηση, ρυθμιστικό πλαίσιο, χρηματοπιστωτικό σύστημα, υποδομές και καινοτομία, λαμβάνοντας υπόψη τους τομείς στους οποίους η Ελλάδα υστερεί σε σχέση με τις χώρες με τις οποίες ανταγωνίζεται.

Σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης θα παίξουν τα διαθέσιμα εργαλεία για την χρηματοδότηση της οικονομίας. Οι μαζικές αγορές ομολόγων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα με το πρόγραμμα έκτακτης ρευστότητας **PEPP**, που θα συνεχιστεί τουλάχιστον μέχρι το Μάρτιο 2022, βοηθάει την Ελλάδα προσωρινά να δανείζεται με τα χαμηλότερα επιτόκια στην ιστορία της. Ακόμη σημαντικότερα είναι τα **32 δισ. ευρώ** που θα εισρεύσουν από το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης** την επόμενη εξαετία, από τα οποία περίπου **19 δισ. θα είναι επιχορηγήσεις.** Τα υπόλοιπα **13 δισ. είναι χαμηλότοκα δάνεια** που θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν επενδύσεις της τάξης των 25-30 δισ με μόχλευση από ιδιωτικά κεφάλαια.

Το **Ελληνικό Προσχέδιο Δράσης** για την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου προτείνει σημαντικές μεταρρυθμίσεις και υποδομές για να υποστηριχθεί η ανάπτυξη διαμορφώνοντας ένα νέο, εξωστρεφές, ανταγωνιστικό μοντέλο, πράσινο και ψηφιακό, όπως προτείνει η επιτροπή Πισσαρίδη. Το σχέδιο περιλαμβάνει υποδομές μεταφορών, επιτάχυνση απονομής δικαιοσύνης, σύνδεση πανεπιστημίων με παραγωγή, χωροταξικό σχεδιασμό, διασύνδεση νησιών, φορολογική μεταρρύθμιση, εισαγωγή κεφαλαιοποιητικού πυλώνα στις συντάξεις, κ.α.

Τα εμπόδια πολλά. Αργοκίνητη δημόσια διοίκηση, ολιγοπωλιακή διάρθρωση ενεργειακής αγοράς, υπερχρεωμένες επιχειρήσεις, συνδικαλιστικές και συντεχνιακές αντιδράσεις, έλλειψη πολιτικής συναίνεσης σε εμβληματικές αλλαγές που ξεπερνούν τη θητεία μίας κυβέρνησης.

Η επιτυχία του σχεδίου τελεί υπό την αίρεση της αποτελεσματικής εφαρμογής μίας κρίσιμης μάζας μέτρων για την ανάκαμψη της οικονομίας σε μόνιμη βάση. Εφόσον τα επί μέρους μέτρα εντάσσονται σε ένα συνεκτικό σχέδιο για την αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου προς την κατεύθυνση της εξωστρέφειας, μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για βιώσιμη ανάπτυξη. Η δυνατότητα της

κυβέρνησης και της κρατικής μηχανής να υλοποιήσει γρήγορα και σωστά μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, χωρίς πισωγυρίσματα και εκπτώσεις, θα είναι καθοριστική.

Όταν το εμβόλιο θέσει τέρμα στην πανδημία και ξεκινήσει η ανάκαμψη, θα υπάρξουν μεγάλες ανατροπές. Πολλές επιχειρήσεις δεν θα επιβιώσουν μετά την απόσυρση των μέτρων στήριξης, καθώς η ζήτηση για κάποια αγαθά και υπηρεσίες δεν θα επανέλθει στο επίπεδο προ πανδημίας (λιανεμπόριο, εστίαση, τουρισμός).

Οι **παγκόσμιες αγορές συναλλάγματος**, μετοχών και ομολόγων θα προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα. Ο **νέος πτωχευτικός νόμος** μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην αντιμετώπιση της υπερχρέωσης των επιχειρήσεων και νοικοκυριών, προσφέροντας την επιλογή μεταξύ αναδιάρθρωσης χρέους ή πτώχευσης με ρευστοποίηση περιουσίας, ανακόπτοντας τη ναυοδική πορεία του ληξιπρόθεσμου ιδιωτικού χρέους που ήδη ξεπέρασε τα 200 δισ ευρώ. Η σωστή εφαρμογή του πτωχευτικού κώδικα θα είναι καθοριστικής σημασίας.

Συμπερασματικά: Πολλές οι δυσκολίες, μεγάλο το διακύβευμα. **Η χώρα έχει μπροστά της μία δεκαετία μέχρι το 2032 για να βάλει τα δημοσιονομικά μεγέθη σε βιώσιμη τροχιά**, οπότε λήγει η περίοδος χάριτος για τα δάνεια ύψους περίπου 100 δισ. από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) και αρχίζουν οι αποπληρωμές τοκοχρεολυσίων. **Μέχρι τότε η χώρα θα πρέπει να έχει εξασφαλίσει μόνιμα πρωτογενή πλεονάσματα και να έχει βελτιώσει την αναπτυξιακή της προοπτική ώστε το χρέος να βρίσκεται σε σταθερά πτωτική πορεία. Σε διαφορετική περίπτωση θα ξαναβρεθούμε στη θέση που ήμασταν την περασμένη δεκαετία**, ζητώντας από τους εταίρους μας στην Ευρωζώνη νέα αναδιάρθρωση χρέους λόγω της αδυναμίας μας να ξεπεράσουμε μία κρίση εικοσαετίας.

Της Μιράντα Ξαφά - Senior scholar, Centre for International Governance Innovation (CIGI) και μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ).